

сучасних технологій, можна засвідчити дуже низьку залученість підприємців до мережових торговельних платформ. Так, частка підприємств, що здійснювали закупівлі товарів або послуг через мережу Інтернет становить майже 20% та більш за все спостерігається в сфері обслуговування засобів зв'язку, а найменше – на ринку нерухомості. Отримують замовлення та реалізують продукцію через Інтернет в середньому 5% та 4,5% підприємств відповідно. Тут найактивнішими користувачами мережових сервісів є підприємства готельно-ресторанного бізнесу завдяки активному розвитку таких платформ, як Booking.com, Hotels24.UA та інші. При цьому лише 1,1% підприємств постійно здійснюють капітальні інвестиції у придбання засобів ІКТ та програмного забезпечення.

Поточна ситуація, що склалася в світі та в Україні із пандемією COVID-19 призвела до суттєвого збільшення попиту на послуги електронної комерції. Значна кількість підприємств була до цього не готова внаслідок низки причин: слабка потужність серверів, налаштованість на невеликі обсяги замовлень через Інтернет, відсутність достатнього штату працівників (зокрема, з доставки) тощо. Проблемою є також суттєві кіберризики та недовіра до електронної комерції деяких прошарків населення.

Сучасна економіка активно інтегрується із інформаційно-комунікаційними технологіями, створюючи нові форми та методи ведення бізнесу. Електронна комерція як приклад такої інтеграції досить швидко поширює обсяги товарообігу та сфери розповсюдження. Нестача наукового обґрунтування процесів розвитку електронної комерції вимагає формування відповідного науково-методичного забезпечення та формування моделі розвитку електронної комерції в сучасних умовах.

Література:

1. Чайковська В. П. Електронна комерція в Україні: сучасний стан та тенденції розвитку. Інтелект XXI. 2016. № 3. С. 38-48.
2. Дrajниця С. А., Забурмеха Є. М. Електронна комерція: світові тренди та прогноз розвитку в Україні. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2018. № 5(2). С. 69-73.
3. Дячук О. А. Електронна комерція як соціальний феномен. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2017. Вип. 11. С. 3-13.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

*Князева О.А., д.е.н., проф.,
Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова*

Пандемія COVID-19, яка спричинила суттєву соціально-економічну кризу

на мікро-, мезо- та макрорівнях, одночасно визначила як слабкі місця, так і пріоритетні напрямки розвитку підприємницької діяльності. Попередні висновки щодо наслідків пандемії дозволяють стверджувати, що найбільш стійкими до таких викликів сучасності, як карантинні обмеження, є види діяльності, які в змозі ефективно працювати на цифрових платформах. Це, серед іншого, є пріоритетним завданням Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки [1], яка має за мету перехід країни на цифрові соціально-економічні платформи.

Аналізуючи наслідки весняної кризи, яка сформувалася під впливом карантинних обмежень як підприємницької діяльності, так і вільного пересування громадян, можна зробити деякі висновки, зокрема:

- в країні досить повільно запроваджуються цифрові (дистанційні) робочі місця, майже відсутнє відповідне нормативно-правове забезпечення, існує велика кількість видів діяльності, які взагалі не мають змоги працювати дистанційно (промисловість, сільське господарство тощо);

- повільно відбувається цифровізація реального сектору економіки на базі впровадження концепції «Індустрія 4.0» (так, частка реалізованої продукції підприємств через веб-сайти або прикладні програми становить лише 4,5% [2]);

- існують суттєві складнощі із забезпеченням громадського порядку в умовах пандемії, обов'язкове носіння захисної маски у громадських місцях ускладнює ідентифікацію особистості, правоохоронні органи не в повному обсязі готові до суттєвого збільшення злочинності у кіберпросторі;

- відсутні загальнодоступні для усіх прошарків населення дистанційні освітні послуги на цифрових платформах (особливо в сільській місцевості), а також прийнятні методи проведення занять у спортивних, естетичних та інших закладах, дистанційні методи оцінювання (що призвело до відміни державної підсумкової атестації учнів дев'ятих класів);

- майже не розвинені цифрові медичні платформи та послуги, система телемедицини, *on-line* діагностики тощо;

- відсутні платні цифрові туристичні сервіси, внаслідок чого туристична сфера потерпає від значних збитків;

- недостатньо розвинена система надання фінансових послуг, в першу чергу, з точки зору навичок населення щодо їх отримання *on-line*.

Одночасно можна визначити напрямки підприємницької діяльності, які перспективно розвивати як в умовах тимчасових карантинних обмежень, так і загалом в умовах переходу до цифрової економіки та суспільства. До таких віднесемо:

1. *On-line* торгівля та кур'єрська діяльність. Ця сфера за умов карантину суттєво наростила обсяги через збільшення попиту як на промислові товари, так на продукти харчування та доставку їжі до дому. Більшість споживачів оцінили зручність такого сервісу і не відмовилися від нього в умовах послаблення обмежень.

2. Освітні сервіси, які здатні забезпечувати доступ до освітніх послуг не лише за умов карантину. Вони сприятиме освіті осіб, які мають фізичні вади,

формують умови для розвитку академічній мобільності, запроваджують умови для розвитку інклюзивної та дуальної освіти тощо.

3. Внутрішній туризм, який за умов запровадженням безвізового режиму із ЄС скоротився на користь зовнішнього, але майже зупинився у пандемію. Одним з напрямів розвинення внутрішнього туризму є розвиток залізничного туризму, який може бути частиною програми реформування ПАТ «Укрзалізниця». Доцільно формувати спеціалізовані туристично-екскурсійні потяги для одно-двох чи багатоденних подорожей країною.

4. Розвиток тих фінансових сервісів, які досі не суттєво залучені до цифрового простору. До таких можна віднести пенсійні та страхові послуги, консультативні, інформаційні та трастові послуги, послуги факторингу, форфейтингу та фінансового інжинірингу, а також операції з дорогоцінними металами та валютою.

5. Формування цифрових логістичних сервісів, зокрема, міжнародних, на засадах мультимодальності, що сприятиме оптимізації транскордонних ланцюгів постачання товарів.

6. Розробка прикладних навчальних програм-симуляторів для низки цілей – від суто навчальних (для потреб професійно-технічних, естетичних та спортивних навчальних закладів) до розважальних (самостійне опанування нових навиків, наприклад, гри на музичних інструментах). В умовах карантинних обмежень такі програми мають користуватися суттєвим попитом.

7. Виробництво товарів для активного відпочинку та екотуризму, а також зручного та простого у використанні обладнання для дистанційно праці (обладнання для стрімінгу, гарнітури та тримачі для телефонів тощо).

8. Активізація розвитку фінансових інвестиційних платформ на кшталт краундфайдингу, де підприємці можуть дистанційно знаходити інверсорів для розвитку власного бізнесу на реальних та цифрових площадках.

Відтак, підприємницька діяльність, навіть за умов карантинних обмежень, в змозі нарощувати фінансові результати через перехід до використання сучасних цифрових платформ та опанування нових сегментів бізнесу. Одночасно це стане джерелом нових робочих місць для вивільнених працівників із інших секторів економіки.

Література:

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

*Колмакова О.М., к.е.н., доцент,
Гуца Я.С., студентка*

Харківський національний університет будівництва та архітектури